

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Сумський державний університет

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

І.С. Козіт

20 квітня 2024 р.

ПРОГРАМА **вступного іспиту** **для здобуття ступеня доктора філософії** **зі спеціальності 061 «Журналістика»**

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програма вступного іспиту на третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти для здобуття наукового ступеня доктор філософії складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії за спеціальністю 061 «Журналістика» в Сумському державному університеті.

Метою вступного іспиту є оцінювання підготовленості вступника для здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності «Журналістика», визначення рівня методичної, теоретичної та міждисциплінарної підготовки, їхньої готовності освоїти програму підготовки з журналістики, виявити схильність до здійснення пошукової діяльності з використанням ефективних методів медіадосліджень, аналізу медіаконтенту, розв'язання актуальних практичних і теоретичних завдань медіагалузі.

Завдання програми – дати вступникам уявлення про необхідний об'єм і зміст розділів і тем, необхідних для вивчення та підготовки до вступного іспиту.

Екзаменаційні білети складаються із 50 тестових завдань закритої форми. Кожне має три варіанти відповіді, лише один із яких правильний.

Письмове тестування триває 80 хвилин.

Під час підготовки абітурієнт повинен вдумливо опрацювати значний за обсягом теоретичний матеріал, користуючись переліком тем, що виносяться на вступний іспит.

2. ТИПОВІ ПИТАННЯ З РОЗДІЛІВ, ЩО ВІНОСИТЬСЯ НА ВСТУПНИЙ ІСПИТ

1. Теорія, методика, практика журналістики

Основні поняття журналістики. Предмет та завдання журналістики. Журналістське розуміння інформації. Інформаційний продукт. Інформаційні інтереси. Критерії оцінки інформації у журналістиці. Журналістське розуміння факту.

Загальне поняття соціальної комунікації як сукупності процесів і структур обігу інформації та знань у суспільстві, що забезпечують його існування й розвиток.

Загальні та спеціальні функції журналістики. Класифікація сучасних груп функцій журналістики.

Типологія журналістики та її засади: характер аудиторії, проблемно-тематична складова, цільове призначення тощо.

Типи джерел інформації. Методи подачі інформації. Поняття масових інформаційних потоків. Користувацький контент.

Кодекси професійної етики журналістів. Правове регулювання діяльності мас-медіа. Права людини та мас-медіа. Загальні поняття методології досліджень.

Журналістикознавство як наука. Зв'язки журналістикознавства з іншими науками. Розвиток журналістикознавства в Україні.

Кросмедіа: контент; технології підготовки та представлення матеріалів; журналістика даних. Типологія жанрів в інтернет-журналістиці.

Загальне поняття про жанр у журналістиці. Умовність поділу творів журналістики на групи жанрів. Критерії поділу творів на жанри. Жанр як форма відображення дійсності. Інформаційні жанри в загальній системі журналістських жанрів. Схеми побудови новинних матеріалів. Стандарти новинної журналістики. Особливості стилю та композиції інформаційних матеріалів. Загальна характеристика аналітичних жанрів. Стаття як найбільш поширений аналітичний жанр: специфіка та «параметри» жанру. Специфічні жанрові особливості огляду: призначення, предмет і зміст. Авторська програма / авторська колонка: особливості збирання фактів та особливості подачі матеріалу. Загальна характеристика художньо-публіцистичних жанрів. Поняття про публіцистичний метод. Нарис: загальна характеристика жанру, історія виникнення, тематичний зміст, провідні ознаки, особливості композиції, види нарису. Національна публіцистика російсько-Української війни 2014–2023 років.

Принципи побудови журналістського твору. Аргументація у постановці проблеми та у її вирішенні.

Тематика журналістських виступів. Основні поняття теми. Тематична актуальність журналістських виступів. Тема медицини у ЗМІ. Воєнна та військова тематика. Соціальна спрямованість тематики виступів.

2. Історія журналістики

Зародження журналістики в Україні. Початки української преси на східноукраїнських землях. Альманаховий період української журналістики. Періодизація розвитку української журналістики у ХІХ ст. Особливості становлення національної преси у Наддніпрянській Україні. Особливості

становлення національної преси у Західній Україні. Цензурні закони й укази, політичні та адміністративні заборони української преси в Російській імперії.

Тенденції видання преси в Україні та української преси в 1905–1914 рр. Українська преса періоду національної революції 1917–1920 рр. Українська преса Другої світової війни. Тоталітарна преса (1945–1990 рр.). Журналістика періоду дисидентського руху. Українська преса за межами України.

Публіцистика Тараса Шевченка. Публіцистика Пантелеймона Куліша. Публіцистика Лесі Українки. Публіцистика Івана Франка. Журналістсько-видавнича діяльність П. Куліша, І. Франка, М. Драгоманова, Олени Пчілки. Художньо-публіцистична діяльність В. Винниченка, С. Єфремова, М. Хвильового, І. Багряного, О. Ольжича. Художньо-публіцистична діяльність І. Дзюби, Є. Сверстюка, В. Чорновола, М. Руденка, Ліни Костенко.

Зародження пражурналістських явищ у світі. Поява перших інформаційних агенцій у Європі. Журналістська діяльність Дж. Пулітцера та У. Р. Херста. Класичні зразки світової періодики кінця ХІХ – початку ХХ ст. Світова журналістика ХХ ст.: основні тенденції. Журналістика США. Журналістика країн Європи.

3. Інформаційний простір, інформаційна політика та безпека, дезінформація та медіаманіпулювання, медіаграмотність

Поняття про інформаційно-комунікаційний простір.

Інформаційні потреби суспільства. Поняття інформаційних потреб.

Інформаційна безпека особистості. Інформаційні війни та операції. Інформаційний вплив та його різновиди. Поняття та види загроз безпеці держави в інформаційній сфері.

Маси та засоби масової комунікації. Функції масової комунікації. Масова аудиторія. Найважливіші ознаки «маси». Основні види й типи натовпу. Масова свідомість та індивідуальність.

Поняття медіаманіпуляції. Реалізація маніпулятивних технологій в засобах масової інформації. Різновиди впливів. Загальні принципи масифікації. Типи масових реакцій на журналістський твір. Основні закони комунікації. Ключові поняття масових комунікацій.

Медіаграмотність: поняття, призначення, використання мас-медій у її втіленні.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ

Загальні вимоги

Комісія оцінює письмові відповіді вступника на тестові завдання за 100–200 бальною шкалою. Вступники, які набрали менше 100 балів, отримують оцінку «незадовільно» і до подальшої участі у конкурсному відборі не допускаються.

Для отримання позитивної оцінки з випробування вступнику потрібно пройти мінімально допустимий тестовий поріг на рівні 0,20 або 20 % від загальної кількості тестових балів.

За кожну правильну відповідь на завдання нараховуються тестові бали, за неправильну відповідь нараховується 0 балів. Одержані тестові бали за вступне випробування переводяться в 100–200 бальну шкалу (з округленням до цілого, за правилами математичного округлення) за таким алгоритмом:

$$O = O_{\min} + k \cdot (N - r \cdot T), \text{ де}$$

- O – оцінка із вступного випробування за шкалою 100–200 балів;
- O_{\min} – мінімальна оцінка із вступного випробування за шкалою 100–200 балів, при якій вступник допускається до участі у конкурсному відборі;
- k – коефіцієнт переведення тестових балів у шкалу 100–200 балів, при цьому:

$$k = 100 / (T \cdot (1 - r))$$

- r – Мінімально допустимий тестовий поріг із точністю до 0,01, який встановлюється в межах від 0 до 1, але не менше 0,10;
- T – загальна кількість тестових балів, яку вступник може отримати під час випробування;
- N – кількість тестових балів, яку вступник отримав під час вступного випробування.

За умови, якщо кількість тестових балів, яку вступник отримав під час вступного випробування (N) становить «0», то вступник отримує оцінку «незадовільно» і до подальшої участі у конкурсному відборі не допускається.

Нарахування тестових балів

За кожну правильну відповідь на тестове запитання нараховується 2 бали. Неправильна відповідь – 0 балів.

Загальна кількість тестових балів (T), яку вступник може отримати під час вступного випробування – 100.

Кількість тестових балів за вступне випробування (N) розраховується як сума тестових балів за винятком тестових балів знятих за виправлення в аркуші відповідей (якщо передбачено програмою).

Політика щодо виправлень

За виправлення тестові бали не знімаються.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Теорія, методика, практика журналістики

1. Вайшенберг З. Новинна журналістика / За заг. ред. В. Ф. Іванова. Київ : АУП, 2011. 262 с. URL: <http://www.aup.com.ua/uploads/>
2. Досенко А., Погребняк І. Інтернет-журналістика. Комуникативні маркери: навч.-метод. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2020. 184 с. URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/33206/1/A_Dosenko_IJKM.pdf
3. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості : підруч. 3-є вид. Львів : ПАІС, 2008. 268 с. URL: <http://wucheba.ru/v350/>
4. Кросмедіа: контент, технології, перспективи : навч. посібник / за заг. ред. В. Е. Шевченко. Київ : Кафедра мультимедійних технологій і медіадизайну Інституту журналістики КНУ імені Тараса Шевченка, 2017. 234 с. URL: <http://journalib.univ.kiev.ua/mono/cross.pdf>.
5. Методологія досліджень мас-медіа: робоча книга (handbook) / за заг. ред. К. Г. Сіріньок-Долгарьової. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 156 с. URL: <http://surl.li/fzqus>.
6. Михайлин І. Л. Основи журналістики : підруч. 3-є вид. Київ : ЦУЛ, 2002. 284 с. URL: <http://www.twirpx.com/file/193074/>
7. Ромах О. Настільний посібник з методології досліджень соціальних комунікацій. Київ, 2020. 376 с.

2. Історія журналістики

1. Животко А. Історія української преси / упоряд., автор історико-бібліограф. нарису та прим. М. С. Тимошик. Київ : Наша культура і наука, 1999. 368 с. URL: <https://www.twirpx.com/file/240520/>
2. Михайлин І. Л. Історія української журналістики : підруч. Харків : ХІФТ, 2000. 279 с. URL: <http://ru.scribd.com/doc/84207176/>
3. Міжнародна журналістика: конспект лекцій для студ. спец. 061 "Журналістика" всіх форм навчання / І. Р. Жиленко. Суми : Сумський державний університет, 2023. 191 с.
4. Мільтон Дж. Ареопагітика. Промова про свободу преси від цензури (звернення до парламенту Англії). URL: <http://krotov.info/acts/17/2/milton.htm>
5. Сидун І. В. Історія української журналістики : хрестоматія для здобувачів першого (бакалаврського) рівня спеціальності 061 «Журналістика». Одеса: Видавець С. Л. Назарчук, 2021. 82 с. URL: <http://surl.li/fzqxu>.

3. Інформаційний простір, інформаційна політика та безпека, дезінформація та медіаманіпулювання, медіаграмотність

1. Adornato A., Mobile and social media journalism: A practical guide. CQ Press, 2018. 313 p. URL: <https://www.twirpx.com/file/2852133/>
2. Гребенюк А. М. Основи управління інформаційною безпекою: навч. посібник / А. М. Гребенюк, Л. В. Рибальченко. Дніпро: Дніпроп. держ. унт внутріш. справ, 2020. 144 с. URL: <http://surl.li/egrzn>.
3. Інформаційна безпека. Підручник / В. В. Остроухов, М. М. Присяжнюк, О. І. Фармагей, М. М. Чеховська та ін.; під ред. В. В. Остроухова. К.: Видавництво Ліра-К, 2021. 412 с. URL: <https://jurkniga.ua/contents/informatsiyna-bezpeka.pdf>.

4. Інформаційна політика: Навч. посіб. для студентів ВНЗ, аспірантів, викладачів. 2-ге вид., стер. / Почепцов Г. Г., Чукут С. А. К.: Знання, 2008. – 663 с.

5. Квіт С. Масові комунікації : підручн. 2-ге вид. К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія». 2018. 352 с. URL: <https://kvit.ukma.edu.ua/wp-content/uploads/2019/02/Mass-Communications-2018.pdf>.

6. Медіаграмотність та критичне мислення на уроках суспільствознавства: посібник для вчителя / Т. Бакка, О. Бурім, О. Волошенюк, Р. Євтушенко, Т. Мелещенко, О. Мокрогуз; За ред. В. Іванова, О. Волошенюк. К.: ЦВП, АУП, 2016. 243 с. URL: <https://www.etnolog.org.ua/pdf/stories/pidruchnyky/2016/voloshenuk-2.pdf>.

7. Михайлин І. Л. Основи журналістики : підруч. 3-є вид. Київ : ЦУЛ, 2002. 284 с. URL: <http://www.twirpx.com/file/193074/>.

8. Різун В. В. Теорія масової комунікації: підруч. К. : Вид. центр «Просвіта», 2008. 260 с. URL: http://journalib.univ.kiev.ua/Teoriya_mas_com.pdf

Схвалено на засіданні приймальної комісії.

Протокол № 11 від 08. квітня 20 24 р.

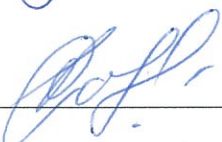
Відповідальний секретар
приймальної комісії

(підпис)

Ігор РОЙ

Голова
предметної комісії

(підпис)

Володимир САДІВНИЧИЙ

ЗРАЗОК ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО ЗАВДАННЯ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова приймальної комісії

_____ 2024 р.

ЕКЗАМЕНАЦІЙНЕ ЗАВДАННЯ
вступного іспиту
під час прийому на здобуття ступеня доктора філософії
зі спеціальності 061 «Журналістика»

Варіант № 0

Завдання мають лише 1 правильну відповідь		
1	До функцій журналістики належать:	A) артикуляції, кореляції, розважальна; B) перерозподільча, антиципаційна, регулююча; C) теоретична, типологічна, пізнавальна.
2	У журналістиці традиційних методів збирання інформації існує:	A) три; B) чотири; C) п'ять.
3	Масова інформація містить у собі ефект	A) спонукальності; B) дієвості; C) емоційності.
...
9	Галузь масово-інформаційної діяльності	A) журналістика; B) література; C) поп-музика.
10	Автор рецензії «Бенефис г-жи Пиуновой, января 21, 1858 года»	A) Тарас Шевченко; B) Іван Франко; C) Іван Дзюба.
...
39	В основі теми лежать факти	A) вхідні; B) вихідні; C) деталізуючі.
40	Автор публіцистичної праці «Критичні письма до Галицької інтелігенції»	A) Іван Франко; B) Михайло Павлик; C) Леся Українка.
...
50	Автор поетичних рядків «Раби, подножки, грязь Москви, / Варшавське сміття – ваші пани...»	A) Т. Шевченко; B) І. Багряний; C) М. Хвильовий;

Голова
предметної комісії

_____ (підпис)

Володимир САДІВНИЧИЙ